

Dagens mål

- En hel del gloser
- *Le grand tour* omkring navneordene
- Det specielle tilhæng Vb-QØ
- N-RUJUK=SUAQ og Vb+TUQ=RUJUK=SUAQ=U
- Pegebiord

Relativ med endelserne {-p} og {±up} i ental og {-t} og {±it} i flertal

1. Grundled: *Perip Tika ilinniartippaa* ('Per underviser Tika')
2. Ejefald (possessor): *Tikap aqqalua* ('Tikas lillebror'); *Kalaallit Nunaat* ('Grønlandernes land'); *nuliama ileqqi* ('min kones vaner')

Kasus betyder ikke rigtigt noget

Fortæller bare, hvad ordet laver i sætningen.

Der Mann heist Per. Ich kenne den (samme Per, men *der* fordi han er subjekt, og *den* fordi han er objekt)

Jeg elsker dig og du elsker mig (jeg = mig)

Nuliara asavara. Nuliama asavaanga (*nuliara* er absolut, fordi hun er objekt og *nuliama* er relativ, fordi hun er subjekt for et transitivt verbum)

6 lokalkasus svarende til danske forholdsord (præpositioner) I

Lokalis (Lok) betyder 'i/på N'. Endelsen er {±mi} og {±ni}

Terminalis (Trm) betyder 'til N'. Endelsen er {±mut} og {±nut}

Ablativ (Abl) betyder 'fra N'. Endelsen er {±mit} og {±nit}

Absolut med endelserne Ø i ental og {-t} og {±it} i flertal

1. grundled for intransitivt verbum: *Tika ilinniartippaa* ('Tika studerer')
2. genstandsled: *Perip Tika ilinniartippaa* ('Per underviser Tika')
3. Tidsbestemmelse: *Aasaq Tika Nuummiipooq* ('I sommers var Tika i Nuuk')

6 lokalkasus svarende til danske forholdsord (præpositioner)

Instrumentalis (Ins) betyder 'med N' eller 'N er genstandsled i ubestemt form' eller 'N lægger sig til det N, der er indbygget i verbet, der står bagefter'. Endelsen er {±mik} og {±nik}

Vialis (Via) betyder 'gennem N'. Endelsen er {-kkut} og {(ti)gut}

Aequalis (Aeq) betyder 'som N'. Endelsen er {±tut}

'min', 'hans', 'Jeres' etc. er ikke ord, men endelser på grønlandsk

Tikap ilinniartitaanera (ilinniartip-TAQ +NIQ+a): 'Tikas hendes uddannelse'
Siulliit ilaat (ila-at): 'De førstes deres ene *ila* (en af de første)'
Qulitsinni (qulə-ttə-nni): 'I vores oppe-rum (oven over os)'

Vb+TUQ=RUJUK=SUAQ=U

N-RUJUK=SUAQ=U kan kun sættes til navneord. Derfor er Vb+TUQ en forudsætning:

/asa+TUQ-RUJUK=SUAQ=U+vara/ →
/asasurujussuuvara/ → *asasurujussuuara*

/atuar+TUQ-RUJUK=SUAQ=U+vuᅇa/ →
/atuarturujussuuvuᅇa/ → *atuarturujussuuvinga*

Vb-Qə med de mange særheder

Hold godt fast i schwa reglerne:
ə → /i/ før konsonant
ə → /a/ før vokal

Vb-Qə sletter et efterfølgende /v/, så
/amirla-qə+vugut/ → /amirlaqəugut/ →
/amirlaqəugut/ *amerlaqaagut*
men
/amirla-qə+gatta/ → /amirlaqigatta/
amerlaqigatta

Pegebiordene

En halv snes rødder med 4 endelser, der altid lægger sig til verbet.

Kan aldrig stå, hvor navneord normalt står.

Et levn af noget meget gammelt sprog

Ledsagemåde dannes som bekendt med { (l)lu }. /l/ er en konsonant, så vi forventede *-qillu- af /qə+(l)lu/.

Men vi får af uforklarlige årsager -qalu-

/suqutigə-qə+lugu/ → *soqutigeqalugu* ('interesserede sig rigtigt meget for det')
/atuar-qə+luᅇa/ → *atuaqalunga* ('idet jeg læste rigtigt meget')

4 pegebiord som eksempel

*uv lige her
*pav østpå el. opad
*sam vestpå
*qam der (uden for synsvidde. Herunder derinde, når selv er ude, og derude, når man selv er inde)

{ani} 'på stedet'
{aᅇᅇa} 'fra stedet'
{uᅇa} 'til stedet'
{uuna} 'gennem stedet'

**uv og *pav*

/uvani/ <i>uani</i>	her
/uvaŋŋa/ <i>uannga</i>	herfra
/uvuŋa/ <i>uunga</i>	hertil
/uvuuna/ <i>ugguuna</i>	herigennem
/pavani/ <i>pavani</i>	derinde
/pavaŋŋa/ <i>pavannga</i>	derindefra
/pavuŋa/ <i>pavunga</i>	derindtil
/pavuuna/ <i>pavuuna</i>	derigennem

En specialitet II

nalik med {+up} er gammel og *nalə* med {-p} moderne for 'modsvareghed'

nalik har overtaget området 'penge' så 'på beløbet' hedder *nalinganut*

nalə klarer resten, så 'i vor tid' hedder {nalə-ttə-ni} *nalitsinni* og 'på højde med Maniitsoq' *Maniitsup nalaani* ({nalə-a-ni})

**sam og *qam*

/samani/ <i>samani</i>	derude
/samaŋŋa/ <i>samannga</i>	derudefra
/samuŋa/ <i>samunga</i>	derudtil
/samuuna/ <i>samuuna</i>	derudigennem
/qamani/ <i>qamani</i>	derinde/ude
/qamaŋŋa/ <i>qamannga</i>	derinde/udefra
/qamuŋa/ <i>qamunga</i>	derind/udtil
/qamuuna/ <i>qamuuna</i>	derind/udigennem

En specialitet III

soraartippaat kommer af {surair+TIP+vaat} 'de gav ham fri'

soraarsippaat kommer af {surair+TIP+vaat} 'de fyrede ham'

Med eller uden reglen t → s / i(C) ____

En specialitet

Hvorfor både *nukingup* og *nukiup* i dagens gloser?

Fordi enkeltstående gamle ordformer somme tider overlever side om side med moderne former

Moderne {nukik-up} = *nukiup*
Gammel {nukik+a} = *nukinga*